

Raport Polskiego Biura Eurydice

PODRĘCZNIKI DO NAUCZANIA JĘZYKÓW MNIJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH LUB JĘZYKÓW REGIONALNYCH W SZKOŁACH W EUROPIE

Opracowanie:

Magdalena Górowska-Fells

Beata Płatos

Michał Chojnacki

PAŹDZIERNIK 2023

SPIS TREŚCI

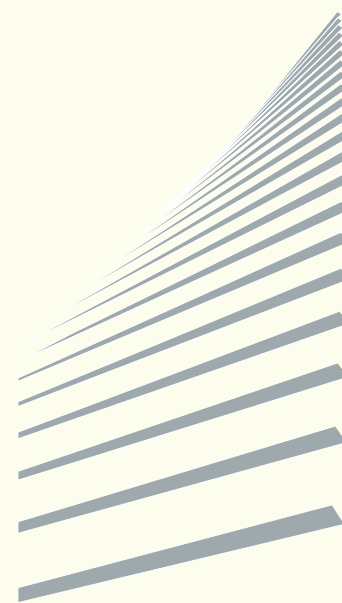
Wstęp	3
Albania	4
Austria	4
Czechy	5
Dania	7
Estonia	8
Finlandia	9
Hiszpania	9
Malta	11
Niemcy	11
Norwegia	12
Słowenia	13
Szwecja	14
Włochy	14

WSTĘP

Niniejszy raport opracowano w Polskim Biurze Eurydice w lipcu 2023 roku na podstawie odpowiedzi na pytanie skierowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki do krajów sieci Eurydice za pośrednictwem forum Question&Answer. Pytanie dotyczyło rozwiązań obowiązujących w poszczególnych krajach w zakresie korzystania przez nauczycieli z podręczników lub innych materiałów dydaktycznych do nauki języków regionalnych i mniejszości narodowych, etnicznych w szkołach. Pytano również o procedury związane z dopuszczaniem podręczników do użytku w szkole oraz ich przykłady. W raporcie zebrano najważniejsze informacje w układzie krajowym (alfabetycznie), uwzględniając 13 krajów, które udzieliły odpowiedzi.

Opisy systemów edukacji wymienionych krajów znajdują się na stronach [Europejskiego Biura Eurydice](#) (szczegółowe, w języku angielskim) oraz [Polskiego Biura Eurydice](#) (krótkie, w języku polskim).

ALBANIA

W Albanii w szkołach, które znajdują się na terenach zamieszkałych przez mniejszości, ich język jest nauczany w szkole obok albańskiego. W niektórych przypadkach w danym języku mniejszościowym nauczane są również inne przedmioty. Podręczniki, które są używane do tego celu są centralnie zatwierdzone. Przykłady takich materiałów nie są dostępne online.

AUSTRIA

W Austrii funkcjonuje „Program podręcznikowy”, który ma na celu zapewnienie powszechnego i bezpłatnego dostępu do materiałów edukacyjnych dla wszystkich uczniów. Program jest finansowany przez Fundusz Pomocy Rodzinie i w ten sposób łączy politykę rodzinną z polityką edukacyjną ([FLAG](#)). Wszystkie dzieci w austriackich szkołach podstawowych i średnich mają prawo do otrzymania materiałów edukacyjnych jako świadczeń rzeczowych.

„Program podręcznikowy” obejmuje trzy rodzaje materiałów:

- podręczniki podstawowe (w tym dodatki do podręczników w postaci e-booków) do wszystkich obowiązkowych treści w programie nauczania w danym roku szkolnym
- materiały uzupełniające do części programu nauczania
- materiały edukacyjne do wyboru.

Materiały podstawowe i uzupełniające muszą być formalnie zatwierdzone przez Ministerstwo Edukacji, Nauki i Badań (BMBWF), natomiast ocena jakości materiałów edukacyjnych do wyboru należy do indywidualnego nauczyciela.

Tzw. Forum szkolne (w przypadku klas 1-8) lub Konferencja (rada) szkolna (w przypadku klas 9-13) danej szkoły dokonuje formalnego wyboru podręczników. Muszą to być podręczniki, które są rzeczywiście

potrzebne i używane przez uczniów. Szkoły mogą zamówić takie zatwierdzone podręczniki (należące do jednej z trzech kategorii materiałów wymienionych powyżej) po dokładnym sprawdzeniu przez szkołę ich zawartości i zgodności z programem nauczania. Ministerstwo udostępnia na każdy rok szkolny listę zatwierdzonych podręczników w formie cyfrowej ([Schulbuchaktion](#)).

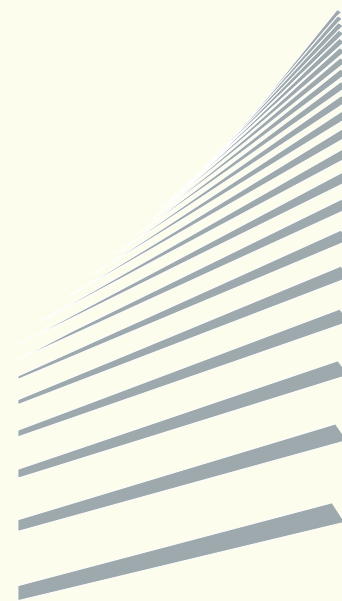
Proces zatwierdzania podręczników jest oficjalnym działaniem administracyjnym na mocy austriackiego prawa. W procesie tym ocenia się określone materiały edukacyjne pod kątem ich przydatności do użytku w szkołach. Należy podkreślić, że proces zatwierdzania dotyczy wszystkich przedmiotów i typów szkół w oparciu o wymagania określone w ustawie i zdefiniowane w rozporządzeniu o zatwierdzaniu podręczników. Zgłoszenia podręcznika w celu jego zatwierdzenia dokonywane są przez wydawcę/autora.

Procedura ta dotyczy również oceny podręczników do nauki języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języków regionalnych. Ocena samych podręczników jest przeprowadzana przez ekspertów z danej dziedziny i dla danego typu szkoły w ramach jednej z dwudziestu komisji ekspertów. Dwie komisje odpowiadają za ocenę zgodności z programem nauczania podręczników do nauki języków mniejszości: słoweńskiego, który jest językiem nauczania (wykładowym) w szkołach dwujęzycznych w Karyntii, oraz chorwackiego i węgierskiego, które są - w prawie równym stopniu - językami nauczania (wykładowymi) w regionie Burgenland.

Ponadto na liście zatwierdzonych podręczników znajdują się również materiały edukacyjne dla różnych języków pierwszych i drugich, takich jak: albański, arabski, bośniacki, farsi, rosyjski, serbski i turecki. Ze względu na aktualną sytuację, BMBWF utworzyło również stale aktualizowany zbiór linków do wysokiej jakości ukraińskich materiałów dydaktycznych ([Eduthek](#)).

CZECHY

W Czechach występuje 14 mniejszości narodowych i 5 oficjalnie uznanych języków mniejszościowych. Członkowie mniejszości

narodowych mają prawo do edukacji w językach mniejszościowych. Edukacja w językach mniejszościowych jest zapewniona w ramach klas lub szkół uczących w odpowiednich językach lub dwujęzycznie w przypadku niektórych przedmiotów. Obecnie jedynie polska mniejszość narodowa, która w większości zlokalizowana jest na Śląsku, korzysta z prawa do utworzenia takiej szkoły/klasy. W roku szkolnym 2021/22 istniały 24 przedszkola, 21 szkół podstawowych i 1 szkoła średnia (ogólnokształcąca) prowadząca nauczanie w języku polskim. Ponadto jedna szkoła wyższa oferuje kształcenie w języku polskim w grupach w ramach kierunku Akademia biznesu.

W celu wsparcia szkół z nauczaniem w języku polskim powołano [Centrum Pedagogiczne dla Szkół Mniejszości Polskiej w Czeskim Cieszynie](#).

W przypadku podręczników i innych materiałów dydaktycznych do nauki języków mniejszości obowiązują te same zasady, co w innych czeskich szkołach. O wykorzystaniu podręczników i materiałów dydaktycznych decyduje dyrektor szkoły. Ministerstwo Edukacji, Młodzieży i Sportu publikuje w swoim biuletynie oraz na stronie internetowej wykaz podręczników i tekstów dydaktycznych zatwierdzonych, tj. tych które otrzymały klauzulę dopuszczenia na podstawie oceny, że są one zgodne z celami edukacyjnymi określonymi w ustawie o szkolnictwie, w podstawach programowych i innych przepisach prawnych. Szkoły mogą korzystać również z innych podręczników i materiałów edukacyjnych, o ile ich treści nie są sprzeczne z celami edukacyjnymi zdefiniowanymi w tych dokumentach.

Według informacji z ww. Centrum istnieją trzy równorzędne procedury wydawania podręcznika dla szkół mniejszości polskiej:

- Centrum zapewnia tłumaczenie czeskiego podręcznika;
- ośrodek sam przygotowuje podręcznik lub inne materiały we współpracy ze specjalistami;
- szkoły mogą zamówić podręcznik z Polski korzystając z programu grantowego ORPEG.

Wszystkie mniejszości narodowe mogą ubiegać się o dotacje w ramach programu Ministerstwa Edukacji Narodowej - [Wspieranie działań edukacyjnych mniejszości narodowych](#). Środki finansowe można przeznaczyć m.in. na publikacje, teksty edukacyjne i dydaktyczne

wspierające działania edukacyjne i rozwój języka ojczystego mniejszości narodowych.

Rządowa Rada do spraw Mniejszości Narodowych ogłasza program grantowy - [Wsparcie realizacji Europejskiej Karty Języków Regionalnych lub Mniejszościowych](#). Jest on ukierunkowany na działania edukacyjne na wszystkich poziomach edukacji ponadpodstawowej, które zakładają nauczanie języków mniejszościowych lub uczenie się/ nauczanie w tych językach (podręczniki nie są wprost wymienione).

DANIA

Jako języki regionalne lub mniejszościowe Dania wskazuje niemiecki, farerski i grenlandzki.

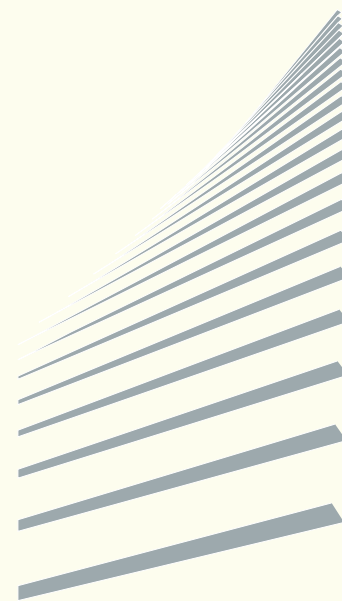
Wyspy Owcze i Grenlandia są członkami Duńskiej Wspólnoty Narodów. Zgodnie z porozumieniami samorządowymi, władze Wysp Owczych i Grenlandii są odpowiedzialne za edukację odpowiednio na Wyspach Owczych i Grenlandii.

Dzieci mniejszości niemieckiej w południowej Jutlandii mogą uczęszczać do dotowanych przez rząd szkół prywatnych zamiast do szkół publicznych (*Folkeskolen*). Szkoły te są uznawane i częściowo finansowane przez Ministerstwo Dzieci i Edukacji, które odpowiada za szkolnictwo podstawowe i średnie I stopnia. Lekcje w tych prywatnych szkołach mogą być prowadzone w języku niemieckim.

Materiały dydaktyczne w języku niemieckim skierowane do mniejszości niemieckiej nie są opracowywane na poziomie krajowym. Szkoły mają autonomię w decydowaniu o tym, z jakich materiałów dydaktycznych korzystają.

Dalsze informacje:

- Niemieckie Stowarzyszenie Szkolne i Językowe dla Północnego Szlezwiku ([Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig](#))
- broszura o niemieckich szkołach w Danii opracowana przez to stowarzyszenie ([Die deutschen Schulen in Nordschleswig](#)).

ESTONIA

W Estonii nie występują oficjalnie uznane języki regionalne lub mniejszościowe, nie ma też o nich mowy w krajowych programach nauczania. Jednak w celu promowania tożsamości narodowej, znajomości języka ojczystego i wiedzy o własnej kulturze uczniów ze środowisk migranckich [Ustawa o szkołach podstawowych i szkołach średnich II stopnia](#) (§ 21 ust. 5) stanowi, że szkoły muszą oferować zajęcia z języka i kultury kraju pochodzenia uczniom szkół podstawowych, których język ojczysty różni się od języka wykładowego, pod warunkiem, że zwróci się o to co najmniej dziesięciu uczniów posługujących się tym samym językiem ojczystym. Ponieważ edukacja językowa i kulturowa mniejszości nie jest uwzględniona w estońskich krajowych programach nauczania (podstawie programowej), materiały edukacyjne do nauki języka i kultury mniejszości są pozyskiwane z różnych źródeł, np. mogą być tworzone przez towarzystwa kulturalne tych mniejszości funkcjonujące w Estonii, sprowadzane z krajów pochodzenia lub adaptowane z materiałów estońskich. Dla uczniów, którzy nie mogą uczyć się swojego języka i kultury w ramach ogólnodostępnego systemu szkolnego, władze estońskie przeznaczają wsparcie finansowe na taką naukę (w tym na materiały edukacyjne) w niedzielnych szkołach mniejszościowych.

Szkoły i nauczyciele mają swobodę wyboru zarówno metod nauczania, jak i materiałów niezbędnych do realizacji programu nauczania (formułowanego na podstawie estońskiej podstawy programowej). Ministerstwo Edukacji zapewnia dostępność podstawowych podręczników i materiałów dydaktycznych dla poszczególnych poziomów nauczania, klas i przedmiotów, niezbędnych do realizacji podstawy programowej. Ogólne wymagania dotyczące podręczników i materiałów dydaktycznych (zarówno treści - opartych na podstawie programowej, jak i formatu - papierowego/cyfrowego/innego rodzaju), minimalne wymagania dotyczące recenzowania tych materiałów oraz samych recenzentów zostały określone w [rozporządzeniu ministerialnym](#). Materiały dydaktyczne są redagowane przez wydawców komercyjnych i/lub samych nauczycieli, a wszystkie publikacje zrecenzowane i wydane zgodnie z rozporządzeniem są udostępniane w środowisku internetowym o nazwie

[e-Koolikott](#) (e-plecak). Od 2015 roku e-Koolikott pełni również funkcję rejestru podręczników i materiałów dydaktycznych, ale jego głównym celem jest dostarczenie dostępu do cyfrowych wersji wszystkich tego typu publikacji w jednej lokalizacji.

FINLANDIA

W Finlandii nauczyciele cieszą się autonomią i mogą sami decydować, z jakich materiałów edukacyjnych (i metod nauczania) korzystają. Materiały dydaktyczne są w większości produkowane przez komercyjne wydawnictwa i nie podlegają kontroli.

Materiały dydaktyczne o małym nakładzie i dla grup mniejszościowych dotowane przez rząd są wydawane przez Fińską Narodową Agencję ds. Edukacji.

Dalsze informacje i przykłady materiałów:

- informacje o materiałach dydaktycznych do języka romskiego ([w jęz. fińskim](#))
- informacje na temat materiałów dydaktycznych do języka Sámi ([w języku fińskim](#)) i ([w jęz. angielskim](#)).

HISZPANIA

Treści każdego przedmiotu w danej klasie są ustalone w oficjalnych krajowych i regionalnych programach nauczania, a następnie - zgodnie z przepisami zarówno krajowymi, jak i regionalnymi - szkoły muszą opracować i wdrożyć te treści oraz wybrać metody nauczania. Oznacza to, że szkoły mogą swobodnie stosować różne metodyki i materiały, o ile obejmują one wszystkie treści ustalone w programach nauczania.

W praktyce każdy oddział w każdej szkole wybiera różne materiały i/lub podręczniki do wykorzystania na każdym przedmiocie i w każdej klasie. Firmy wydawnicze przygotowują podręczniki zgodnie z programami

nauczania, a nauczyciele decydują o wyborze danego podręcznika w zależności od potrzeb i poziomu osiągnięć uczniów.

Nauczyciele mogą zdecydować się na korzystanie z podręczników, ale także z materiałów stworzonych przez siebie.

W przypadku języków regionalnych obowiązuje ta sama zasada.

Zgodnie z ustawą o oświacie ([czwarta dyspozycja dodatkowa](#), punkt 2):

„Wydanie i przyjęcie podręczników i innych materiałów nie wymaga zezwolenia administracji oświatowej. W każdym przypadku muszą one być dostosowane pod względem treści i formy do wieku uczniów i do programu nauczania zatwierdzonego przez każdą administrację oświatową. Muszą one również odzwierciedlać i promować poszanowanie zasad, wartości, wolności, praw i obowiązków konstytucyjnych, jak również zasad i wartości zawartych w niniejszej Ustawie oraz w Ustawie Organicznej 1/2004 z dnia 28 grudnia o środkach bezpieczeństwa i kompleksowej ochrony przed przemocą ze względu na płeć, do których musi się dostosować cała działalność edukacyjna.”

Oznacza to, że szkoły/nauczyciele mają swobodę wyboru dowolnego podręcznika, o ile jego treść zawiera podstawowe treści określone w krajowych i regionalnych programach nauczania oraz inne podstawowe zasady i wartości.

Nie ma oficjalnej listy podręczników w skali kraju czy regionu. Szkoły zazwyczaj publikują listę podręczników wybieranych do poszczególnych przedmiotów, aby rodzice wiedzieli, w jakie materiały wyposażyc swoje dzieci, choć nie są to listy oficjalne, ale informacyjne.

Większość firm wydawniczych oferuje różne formaty podręczników: drukowany, elektroniczny, aplikacje i strony internetowe z dodatkowymi materiałami itp.

Większość nauczycieli na tym samym poziomie korzysta z tych samych podręczników, ale, jak wspomniano powyżej, mają oni prawo nie korzystać z nich i np. używać własnych materiałów. Znacznie częściej z własnych materiałów korzystają nauczyciele w szkolnictwie podstawowym niż w szkolnictwie średnim.

W praktyce, ze względu na programy zapewniania darmowych podręczników prowadzone przez wspólnoty autonomiczne, trudno jest nauczycielom korzystać z innych książek lub materiałów niż te wybrane

przez poszczególne departamenty, ponieważ wybór innych podręczników oznaczałby, że rodziny musiałyby za nie zapłacić, podczas gdy książki wybrane w ramach tzw. gratyfikacji są darmowe.

Programy zapewniające darmowe podręczniki są regulowane; wspólnoty autonomiczne płacą za podręczniki uczniów w szkołach podstawowych i obowiązkowych szkołach średnich. Każda szkoła musi wybrać zestaw podręczników do każdego przedmiotu i klasy, które są używane przez określoną liczbę lat (zwykle 4 lata szkolne).

Przykłady takich programów z regionów:

- [Murcia](#)
- [La Rioja](#)

MALTA

Na Malcie języki mniejszości nie są nauczane w szkołach. Języki obce są nauczane w szkołach jako część kształcenia ogólnego - czasami dzieci migrantów wybierają język obcy, który pokrywa się z ich językiem ojczystym.

NIEMCY

Jako przykład podano język serbołużycki/wendyjski nauczany w Brandenburgii.

Podręczniki do tego języka są oficjalnie dopuszczone do użytku w szkole.

- [Linki do dokumentów/list zawierających odniesienia do materiałów dydaktycznych z oficjalnych stron internetowych.](#)
- [Materiały dydaktyczne opracowane przez Centrum Językowe WITAJ w Cottbus.](#)

Ośrodek na Rzecz Rozwoju Edukacji Serbołużyckiej i Wendyjskiej udostępnia na [platformie internetowej](#) materiały do nauczania języka

serbołużyckiego/wendyjskiego oraz nauczania języka serbołużyckiego/wendyjskiego (dwujęzycznego): karty pracy, pliki audio do podręczników (częściowo dostępne również w formie CD), poradniki dla nauczycieli z propozycjami ćwiczeń i rozwiązaniami (częściowo dostępne również w formie CD), pomoce dotyczące oceniania języka i wyników nauce, podstawy prawa, literatura dydaktyczna itp.

Dostęp do platformy internetowej mają nauczyciele po wpisaniu swojego służbowego adresu e-mail. Podręczniki i inne materiały dostępne są w obu formatach, a czasem także na CD-ROM-ie. Nie podano czy nauczyciele są zobowiązani do korzystania z tych materiałów.

NORWEGIA

Nauczyciele uczący w szkole języków regionalnych lub mniejszościowych korzystają z odpowiednio przygotowanych podręczników i/ lub innych materiałów dydaktycznych.

Parlament Sami (lapoński) jest odpowiedzialny za opracowanie materiałów dydaktycznych, zgodnych z programami nauczania w szkołach podstawowych i średnich. [Materiały](#) te są dostępne zarówno jako książki drukowane, jak i zasoby elektroniczne.

W Norwegii, zarówno w szkolnictwie podstawowym, jak i średnim, wybór podręczników odbywa się na poziomie szkoły, ale nauczyciele mają swobodę wyboru uzupełniających (w tym cyfrowych) zasobów edukacyjnych, z których będą korzystać.

Należy również wspomnieć, że w rządowym projekcie „Nowej ustawy o edukacji” proponuje się wprowadzenie prawa do edukacji w języku lapońskim dla uczniów niebędących Lapończykami, którzy w szkole podstawowej odbyli edukację w języku lapońskim lub dodatkowo w języku lapońskim.

W odniesieniu do dwóch urzędowych języków pisanych Bokmål i Nynorsk proponuje się rozszerzenie prawa do kształcenia w oddzielnej grupie w tym języku pisany, którego gmina nie wskazała w określanych przez nią celach edukacyjnych, tj. Nynorsk lub Bokmål. Dziś prawo

to obowiązuje, gdy chce tego co najmniej dziesięciu uczniów na jednym z poziomów w szkole podstawowej. Zgodnie z propozycją zawartą w nowej ustawie o edukacji prawo to będzie obowiązywało również wtedy, gdy będzie o nie wnioskować co najmniej dziesięciu uczniów na jednym z etapów szkoły średniej. Proponuje się również wprowadzenie bezwarunkowego wymogu, aby szkoła korzystała z programów do pisania, które obsługują zarówno Bokmål, jak i Nynorsk.

[Dalsze informacje.](#)

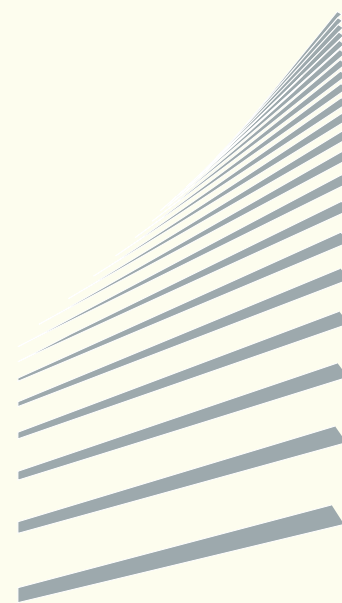
SŁOWENIA

Na obszarach mieszanych etnicznie, zgodnie z definicją ustawową, na których zamieszkują członkowie włoskiej i węgierskiej społeczności narodowej, język włoski i węgierski są językami urzędowymi obok języka słoweńskiego. Obie społeczności narodowe mają prawo do edukacji w swoich językach. Członkowie społeczności włoskiej mogą uczęszczać do szkół z włoskim językiem wykładowym, a członkowie społeczności węgierskiej mogą uczęszczać do szkół dwujęzycznych.

Zgodnie z [Ustawą o szczególnych prawach włoskich i węgierskich wspólnot narodowych w edukacji](#), Narodowy Instytut Edukacji Słowenii jest odpowiedzialny m.in. za sporządzanie list podręczników i materiałów dydaktycznych, które muszą zostać przetłumaczone lub zweryfikowane (podręczniki włoskie), a także za koordynację opracowywania nowych podręczników i materiałów dydaktycznych na potrzeby edukacji szkolnej członków wspólnot narodowych.

Szkoły z włoskim językiem nauczania i szkoły dwujęzyczne korzystają z podręczników i materiałów dydaktycznych odpowiednio w języku włoskim lub dwujęzycznych.

Zgodnie z [ustawą o organizacji i finansowaniu oświaty](#), środki z budżetu państwa są przeznaczane na tłumaczenie i dotowanie cen podręczników i materiałów edukacyjnych dla wyżej wymienionych społeczności narodowych.

Zgodnie z prawem szkoły realizujące oficjalnie uznane programy edukacyjne mogą korzystać wyłącznie z podręczników zatwierdzonych przez właściwą radę ekspertów.

Zgodnie z [zasadami zatwierdzania podręczników](#), tłumaczenie oficjalnie dopuszczonych do użytku podręczników może zostać poddane ponownemu procesowi zatwierdzania. Jednakże, jeśli nie jest to wyłącznie tłumaczenie, ale także dokonano zmian w treści i formie, materiał musi przejść ten sam proces zatwierdzania, co wszystkie podręczniki.

SZWECJA

W Szwecji nauczyciele pięciu języków mniejszości narodowych nie są zobowiązani do używania określonych materiałów dydaktycznych w swojej pracy, ale Szwedzka Narodowa Agencja ds. Edukacji zapewnia im podręczniki, różnego rodzaju zasoby internetowe i wsparcie: [Undervisa i nationella minoritetsspråk - Skolverket](#) (w języku szwedzkim). Na stronie znajdują się również kryteria oceniania i programy nauczania oraz wiele przydatnych informacji dodatkowych.

WŁOCHY

We Włoszech nie korzysta się z podręczników do nauki języków mniejszościowych w ścisłym tego słowa znaczeniu, z wyjątkiem przypadków, gdy język ten jest częścią programu nauczania, jak np. w dwujęzycznych szkołach słoweńsko-włoskich, w szkołach, w których językiem nauczania (wykładowym) jest słoweński lub w szkołach ladańskich w Bozen/Bolzano.

W większości przypadków istnieją alternatywne do podręczników materiały dydaktyczne (słowniki ilustrowane, literatura piękna dla dzieci, inne teksty), często produkowane samodzielnie przy naukowym i finansowym udziale stowarzyszeń, instytucji lokalnych. Niektóre z nich poświęcone są umiejętności czytania i pisania w danym języku

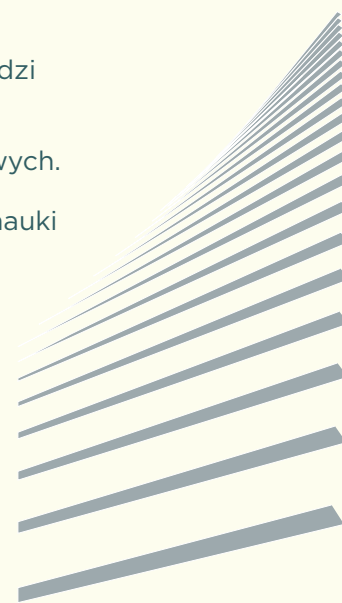
oraz jego nauce jako języka ojczystego lub drugiego, inne - nauczaniu przedmiotów takich jak historia, nauki ścisłe i matematyka na różnych poziomach edukacyjnych.

Sytuacja jest bardzo zróżnicowana: większość tekstów powstaje samodzielnie przy naukowym i finansowym udziale stowarzyszeń i instytucji lokalnych lub, przy zaangażowaniu administracji terytorialnej i władz lokalnych, materiały są projektowane przez szkoły, a ich produkcją zajmują się organy pozaszkolne: administracja regionalna na poziomie prowincji albo prywatne firmy wydawnicze. Szkoły friulskie mogą korzystać z materiałów udostępnianych przez ARLEF (Agencja Regionu Friuli-Wenecja Julijska ds. Języka Friulskiego), natomiast szkoły ladinowskie są wspierane przez OLFED (*Ladin Office for Educational Training and Research*) w opracowywaniu i produkcji materiałów dydaktycznych. ARLEF wydała i rozprowadziła bezpłatnie około 20.000 tomów „Anin”, podręcznika do nauczania języka friulskiego dla uczniów szkół podstawowych (tom 1. dla klas pierwszych i drugich oraz tom 2. dla klas trzecich, czwartych i piątych).

Prawo do wyboru podręczników jest jednym z podstawowych przejawów wolności nauczania i autonomii dydaktycznej instytucji edukacyjnych we Włoszech. Wyboru dokonuje w każdej szkole rada pedagogiczna, po wysłuchaniu propozycji poszczególnych nauczycieli. Nauczyciele mogą zrezygnować z korzystania z podręcznika, na rzecz alternatywnych materiałów dydaktycznych.

Zadaniem ministerstwa edukacji w kwestii przyjęcia podręczników jest wspieranie informacyjne działań szkół, tak aby pomóc nauczycielom dokonywać świadomych wyborów, ale w żadnym wypadku nie są możliwe interwencje ministerialne u wydawców i autorów, ponieważ stanowiłyby one niewłaściwą ingerencję w wybór treści, które mają być zawarte w podręcznikach. Założenia te dotyczą wszystkich podręczników, a zatem także wszelkich podręczników wybranych przez szkoły do nauczania języków mniejszościowych. W związku z tym ministerstwo nie prowadzi żadnego rodzaju procedur zatwierdzania, czy też uprzedniej lub następczej weryfikacji podręczników do nauki języków mniejszościowych.

Z powodów wymienionych powyżej nie ma listy podręczników do nauki języka mniejszości.

Przykład [podręcznika do szkoły podstawowej w języku friuńskim](#), który jest dostępny wyłącznie w wersji drukowanej.

Jak wspomniano powyżej, wyboru podręczników i materiałów dydaktycznych dokonuje w każdej placówce szkolnej rada pedagogiczna, po wysłuchaniu propozycji poszczególnych nauczycieli. Nauczyciele mogą zdecydować o nieprzyjęciu żadnych podręczników, a o zastosowaniu innych materiałów dydaktycznych.

